

Hendikepirani hočejo neodvisno živeti in odločati

Osebnostna asistenca Društvo YHD je prek ljudske iniciative zbralo 6409 podpisov za vložitev predloga zakona o osebni asistenci v državni zbor

Ljubljana – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa YHD, ki od sredine maja prek ljudske iniciative zbra 5000 podpisov za vložitev predloga zakona o osebni asistenci v državni zbor, jih je do srede, 6. junija, zbralo 6409. V četrtek ali petek jih nameravajo oddati v državni zbor.

ANDREJA ŽIBRET

Predstavnica društva YHD Elena Pečarič pravi, da pričakujejo obnavno predloga zakona o osebni asistenci za močnejšo odzov v državnem zboru (DZ) v začetku septembra. Upa, da bodo poslanci zakon podprli in se bodo osredotočili predvsem na vsebinski, saj so pomembni, da bi se zagotovili politični, logistični, zbirali podpise sami. «Ljudska iniciativa za zakon o osebni asistenci je le zadnja med številnimi pobudami, da bi hudo tudi v naši državi našli zakonito rešitev, ki bi upoštevala mednarodno konvencijo ZN o pravih invalidov, ki jo je Slovenija podpisala že leta 2008.»

Negotovno projektno financiranje

Društvo YHD že 16 let izvaja program osebne asistencije Neodvisno življenje hendikepiranih po zgledu Švedske. Ki ima ta zakon (LASS) že od leta 1994. «Pri nas pa povzema do osebne asistencije ni pravnega, financiranja je projektno, kar pomeni, da ne upoštevamo in izvajamo ves čas v razpisovanih,» pravi Elena Pečarič. V okviru društva YHD, ki je leta 2010 za izvajanje programa skupaj pridobilo približno 139 milijona evrov, je trenutno 84 uporabnikov.

Nekaj jih potrebuje pomoč 24 ur na dan, največ pa osem ur na dan oziroma 40 ur na teden. Ura pomoči stane od deset do deset evrov, skupaj s administrativnimi stroški, v določeni za sveste pa od 17 do 18 evrov. Vključena je pomoč v zvezi s varstvom bivalne zdravila, razen gluhim in naglušnim, ki ne potrebujejo dodatne pomoči, ampak večinsko točnike. Še vedno pa veliko hendikepiranih živi v institucijah, denimo v domovih za starejše.

Zdaj sofinanciranih 50 programov

Pečaričeva pravi, da jim je vseeno, kje bi bile zapisane pravice do osebne asistencije, lahko tudi v zakonu o socialnem varstvu, pomembno pa je, kaj je zapisano pod to besedno. Predlog zakona o osebni asistenci, katerega sprejete

Ker pri nas pravica do osebne asistencije še ni zakonsko priznana, je financirana projektno, uporabniki in izvajalci pa so ves čas v negotovosti. FOTO: ALES ČERNIČ

je vključilo še več vlad, zaradi pomembnosti denarja pa kaže, da se ne bo sprejel kmalu, pa celostno rešitev predvsem problematiko starejših. «Hendikepirani bi radi živeli neodvisno življenje in o tem tudi odločali, ne moremo biti samo prejemniki. V razpisovanju v naši državi je to recimo namen prave, saj smo namreči, da sledi za invalidne potrebne posebnih ustanovah, hočemo pa biti med

varni, participirani in odgovorni za svoja dejanja.» Po podatkih Inštituta RS za socialno varstvo je ministru za delo, družino in socialne zadeve (MDCSZ) leta 2010 sofinanciralo 50 programov za neodvisno življenje invalidov, skupaj jim je bilo namenjenih približno 45 milijona evrov. Približno polovica tega denarja so dobili programi, ki so je vključeni v večletne sedemletni

razpis CSD koper (Stanovniška skupina Valj YHD (Neodvisno življenje hendikepiranih), Društvo števencev invalidov Slovenije (Osebnostna asistenca za invalidne invalide), Zveza društev slepih in slabovidnih Slovencev (Mreža spremljevalcev za prepovedanje socialne izključitve), Skupina Sijevno – društvo za holovarna življenja ljudi s posebnimi potrebami (Pomoč in podpora za samostojno

življenje ljudi s posebnimi potrebami) in Društvo distriktov Slovenije (Osebnostna asistenca). V okviru osebne asistencije so uporabnikom nudili predvsem pomoč pri gospodinskih opravilih (pri pripravi hrane, nakupu živil in drugih materialov, pomembne pomoči, pranje in urejanje perila, čiščenje, postrežništvo). Pomagali so tudi pri opravljanju temeljnih življenjskih aktivnosti

(pomoč pri osebni negi, oblačenju, stavljanju, kopanju, brizganju, uporabi sanitarnih st.) Vključeno je bilo tudi spremljanje v različne institucije na primerne obroke, po opravljenih in. Inštitutsko organizacije, ki izvajajo te programe, se niso financirajo na množični način. Leta 2010 so največ sredstev (1,34 milijona evrov) prejeli (34,2 odstotka) programi o osebni asistenci v različnih oblikah. Preostali pa so se delili na 40 ur na teden.

zaposlovanja zavrlo za zaposlovanje. 31 odstotkov so prejeli od FFA, na podlagi javnih razpisov MDOSZ so prejeli 14,9 odstotka denarja, občine so prispevale 6,9 odstotka denarja, uporabniki in član organizacij so prispevali 5,1 odstotka denarja, cotarji 1,6 odstotka, 4,4 odstotka denarja pa je bilo iz drugih virov. Predlagani zakon predpisujejo poravnane osebnostnih finančnih sredstev in ne predvideva novih obremenitev za državni proračun. Predvideni pa so še trije novi viri: sredstva 2225 za odzovne stroške, ki so zdaj namenjena samo upravitelcem v institucijah, iz Sklada RS za spodbujanje zaposlovanja invalidov in iz javnega sklada RS Slovenije za razvoj kmetov in kmetijskih (za razvijanje in izpopolnjevanje).

Podpora ministrstva, problem denar

Ornuzek zakona o osebni asistenci za invalide je že pred dvanajsetimi pripravila posebna skupina na MDOSZ, v kateri so bili tudi predstavniki invalidskih organizacij, med njimi tudi YHD. Generalna direktorica direktorata za invalide Dušica Boci je povedala, da ministrstvo podpira izpopolnjevanje sprejete tega zakona, vendar pa meni, da je njegovo izvajanje povezano z zagotovitvijo ustreznih stališnih finančnih virov. Sker pa se po njenem mnenju ohranja zakon o osebni asistenci in imajo lahko nastajajo za zakon o delovni osobi, da bi se bilo smiselno v parlamentarno proceduro vložiti bilan.

Po podatkih Inštituta za socialno varstvo bi zakon o osebni asistenci za invalide koristilo približno 500 najhujše globoko oviranih invalidov. Ki osebno asistenco potrebuje najmanj 20 ur na teden, ki približno 1500 slepih in gluhih, ki potrebujejo spoznavno in močnejšo obzop.

Poklic osebne asistenta

V predlogu zakona je ocenjeno, da je v različnih invalidskih organizacijah zaposlenih približno 230 osebni asistentov. Med drugim vsaj enje publik osebne asistenta, ki se prilagajajo od dotedanjega društvenega asistenta, socialne odzobnika, negovalca in podobnih poklicev, saj kemali na razno uporabljeni nad stotvijo. Zaved za zaposlovanje je lasti objavljeno poročilo v programu «Asistent/Asistent bot» za samostojnostne delovnih mest. Vključeni je 230 osebni asistentov. Organizacijski stroški samostojnega delovnega mesta osebne asistenta lahko znašajo najpogostejš 500 evrov na mesec za polni delovni čas 40 ur na teden.